

Appels en Aardappels

Een Sujet

Er was eens een groot land, een grote stad met een lange straat en een groot huis met een grote, lange kelder – dat bestond ook.
Daar beneden, in het schemerdonker van het souterrain, leefden twee werelden vreedzaam naast elkaar:

Aan de ene kant lagen de glanzende, ronde appels. Elk afzonderlijk rustte vorstelijk op een wit, elegant patisseriepapiertje. Aan de andere kant de aardappelen. Rimpelig, bruin, nog bedekt met aarde, lagen ze behaaglijk bijeen in een grove houten kist die donker en vochtig in de achterste hoek van de kelder stond.

Deze twee zo volkomen verschillende geslachten werden geregeerd door een ijdele, pedante Appelkoning en een rauw, onbehouwen Aardappelbaron. Geen van beiden moest voor de ander onderdoen als het ging om het verdedigen van hun eigen houten afbakening. Zo waren ze steeds op hun hoede om elkaar zeker niet tegen te komen. Het vreemde – en dus de Ander – werd als te gevaarlijk beschouwd. Toenadering, laat staan een gesprek, was ondenkbaar. Isolement was daarom de ongeschreven wet, een taboe dat beide volkeren nooit mochten en wilden overschrijden.

Toch begon juist datgene, wat nooit mocht gebeuren.
Op een vroege ochtend hing er een verschrikkelijke geur in de lucht – zwaar, prikkelend, bedorven. Een waas die zich als een duistere sluier over de appelkist legde. De appels sperden ontzet hun schillen open, wierpen verwarde blikken om zich heen en snuffelden – maar de oorsprong van het kwaad bleef verborgen.

Waar kwam die vieze lucht vandaan? Er viel niets te ontdekken! Onmiddellijk werd de vaak hooghartige Appelkoning van dit dilemma op de hoogte gebracht. Hij beoordeelde de situatie en liet zijn strenge blik over zijn onderdanen glijden. Een vermoeden begon te groeien. Zou het kunnen dat een van zijn appels misschien... contact had gehad met een aardappel? Want aardappelen verspreiden namelijk een onzichtbaar gas dat appels sneller doet bederven. Of broedde er misschien, om onverklaarbare redenen, een appel iets gevaarlijks uit dat de lucht verpestte?
En zo stonden ze daar, de appels, in totale radeloosheid, terwijl de geur als een boos voorteken over hun stelling bleef hangen.

Het duurde niet lang voordat de schuldige gevonden was. Helemaal achterin de kist klonk een zacht, beklagenswaardig gejammer dat niets goeds beloofde. Een appel was door rot aangetast – en niet zo'n beetje. Zijn glans was verdwenen, zijn schil dooraderd met donkere plekken. Met hem was ook de muffe stank gekomen die nu het hele rijk bedreigde.

Geschrokken en nieuwsgierig rolden veel appels naar de ongelukkige. Sommigen troostten hem, anderen weken juist terug en bleven veilig aan de rand van de kist – argwanend, angstig, gevangen in de vrees voor besmetting door de onbekende schimmel.
Want ze wisten: één enkele aanraking met een rotte appel kon de hele voorraad bederven.

Zo stond het appelvolk voor een beslissing: nabijheid of veiligheid? Medelijden of voorzichtigheid?

Want het vreemde was nu niet langer bij de aardappelen te vinden – het leefde plotseling midden onder hen.

De appelarts werd erbij gehaald. Hij onderzocht de patiënt zorgvuldig, snoof de geur in, tikte zacht op de zachte plekken en nam tenslotte een klein beetje appelsap om te analyseren. Na enkele ogenblikken was alles duidelijk: de ziekte was ongeneeslijk.

De rot had zich te diep in het vruchtvlees gevreten; de weg terug was afgesneden. Bovendien was er geen appelbrandewijn voorhanden om het verval af te remmen. En schillen kon hij de appel ook niet – de brijige, donkere plekken zaten te diep. Een appel – ooit één van hen – was verloren.

De Appelkoning was ontzet. Onzeker draaide hij zijn gedachten als zware pitten rond in zijn koninklijke klokhuis. Wat moest hij doen? Het was niet alleen gevaarlijk de zieke appel in de kist te laten vanwege mogelijke besmetting, ook de geuren die ontsnapten werkten als uitnodigingen: zoet-verleidelijke signalen voor insecten, vliegen, motten, larven, heel de horde kleine, vraatzuchtige wezens voor wie een rotte appel een feestmaal betekent. Ondenikbaar! Een huivering trok door zijn koninklijke schil.

Daarbij waren er nog andere gevaren van buitenaf. Onder het motto "Een appel eet ik altijd" had juist dit vruchtgewas de bijzondere voorkeur van de moeder, de meesteres over keuken en kelder. Daarom daalde zij in het weekend vaak de keldertrap af en koos met kenner's blik de mooiste appels – die met gave schil, stevig vruchtvlees en zoete geur. Voor de feesttaart, voor vers compote, voor het zondagse appelbrood, voor de sapcentrifuge en voor de schnaps.

Maar nu dreigde een veel groter gevaar: dat de huisvrouw, bij zo'n vreselijke stank, in één beweging de hele kist zou grijpen en bij het afval zetten – in de veronderstelling dat alle appels één bedorven hoop waren.

Dan zou de edele appelgemeenschap een jammerlijk, nutteloos einde kennen. Dat mocht niet gebeuren, dacht de koning bang. Dat was niet in zijn bedoeling! Als heerser, gekroond door de glans van zijn schil en gedragen door het vertrouwen van zijn volk, was het zijn plicht zijn stam te beschermen. Bovendien stond zijn positie zelf op het spel: als hij faalde, zou hij geen koning meer zijn. En bij een verdere verspreiding van het virus zouden er zelfs helemaal geen onderdanige appels meer overblijven, geen schare die hem eerde of volgde. Er bleef maar één uitweg.

De zieke appel moest worden verbannen – weggestoten uit de kring, uit de warmte van de kist, uit de bescherming van de gemeenschap.

Dat was de enige manier om ellende te keren. Trotser dan ooit en met krachtvertoon maakte de Appelkoning in de houten omheining zijn besluit bekend. Maar hij had zich vergist!

Niet alle appels konden zich met het koninklijke bevel verzoenen.

Een stil verzet begon zich te vormen – eerst fluisterend, daarna mompelend, uiteindelijk hoorbaar als een onrustig gemurmel. Het kon toch niet zo zijn dat de appelgemeenschap juist de zwakste in de steek liet, hem niet hielp? Wegkijken of zelfs buitensluiten zou hun eigen eer aantasten. Wat had het voor zin dat ieder luxe op zijn papiertje mocht liggen pronken? Zodra er moeilijkheden kwamen, werd men in de vuile, donkere kelder verbannen? Dit lot kon immers ieder van hen treffen! De rotte appel zou zelfs naar de aardappelen kunnen overlopen – die wellicht ongevoelig waren voor deze stank. Wat een ramp zou het zijn als de aardappelen, beledigd, de appelkist zouden opzoeken! Wat er dan zou gebeuren? Onvoorstelbaar! Vredevol naast elkaar bestaan zou vernietigd worden.

Intussen kwam de zieke appel, jammerend en huilend, naar de koning gerold en toonde hem zijn gerimpelde schil en de wonden die zijn eens rode huid nu met dof bruin en donker bederf bedekten. Hij was meer geworden dan een zieke. Hij was nu in alle opzichten een *twistappel*

– niet enkel bedorven, maar ook een symbool van verhitte discussies, een splijtstof, een toetssteen voor de moraal van het hele appelvolk.

Wat echter niemand wist, en wat de twistappel zelf niet durfde uit te spreken – noch tegen de koning, noch tegen de opgewonden menigte – was zijn donkere geheim. Hij had de kist stiekem verlaten. Niet uit verzet, niet uit rebellie, maar louter uit nieuwsgierigheid. Hij wilde met eigen ogen zien hoe de aardappels leefden. Waren ze werkelijk zo ruw, somber en gevaarlijk als de oude appelverhalen ze afschilderden? Of waren dat slechts legenden, bedoeld om angst aan te wakkeren?

De aardappels waren inderdaad niet zo netjes en appetijtelijk. Maar ze waren zeker geen monsters.

De onverbiddelijke Appelkoning legde de twistappel zijn situatie uit, betuigde medeleven, herinnerde hem aan zijn verantwoordelijkheid jegens de anderen, sprak hem moed in en drong erop aan dat hij de kist onmiddellijk zou verlaten.

De twistappel zweeg. Langzaam draaide hij zich om en rolde zwaar naar de rand van de kist. Zijn glanzende patisseriepapiertje, ooit teken van waardigheid, liet hij achter.

Zo verliet de twistappel zijn vertrouwde thuis en begaf zich op weg naar de diepe, donkere kelder – het onbekende tegemoet.